

Smaken verschillen

Het is voor de 60-plussers een pure herinnering aan de tijd dat ze zelf aan het puberen waren en ze voor de zoveelste keer tot orde werden geroepen door vader en moeder. Het was de tijd dat kinderen voor het eerst soms een eigen radio hadden, immers de transistorradio had haar tocht naar succes ingezet. De muziek, die vanuit dit voor ons nuttige apparaat door het huis schalde, lag lang niet altijd in de smaak van de ouders. Zachter zetten of tijdelijke inname van het toestel behoorden tot de keuzemogelijkheden.

Zelf, afkomstig uit 1949, had ik niet al te veel problemen met mijn ouders op het gebied van muziekkeuze, maar op school kwam dit onderwerp veelvuldig voorbij in gesprekken met klasgenoten. Als ik terugdenk aan het moment dat een muzieksoort mezelf ging tegenstaan, dan was het rond de tijd dat punkmuziek de ether vervuilde. Niet om aan te horen en gelukkig kon ik me terugwerpen op een aardige collectie muziek, aangelegd uit zowel pop- als klassiek repertoire.

Ik denk dat smaakverschil en discussie binnen gezinnen betreffende muziekkeuze sinds de jaren zestig van alle generaties is. Maar recentelijk kwam ik, tijdens een researchsessie, erachter dat ook in de jaren vijftig er de nodige verschillen waren en men streed om 'van die dikke muziek en die hoempamuziek.'

Laten we eens teruggaan naar vrijdag 18 oktober 1957, toen van de kop van een regionaal dagblad, de Leidsche Courant, een advertentie

ons toeschreeuwde: 'Griep? Op Akkertjes kunt U bouwen'. Het was een 'huis, tuin en keuken' medicijn die je bij de lokale drogist kon kopen om pijntjes te bezweren. Tenminste zolang je erin geloofde. Het was ook de tijd dat de krant aandacht van de lezer en adverteerder trok door te stellen: 'Ook morgen brengen onze advertenties veel nieuws'. De vraag die meteen bij me opkwam was of die 'akkertjes' ook hielpen bij het aanhoren van 'verkeerde' muziek.

Nieuws over muziek brachten die advertenties niet al te vaak maar wel de dagelijkse rubriek, die in tal van toenmalige GPD (Gemeenschappelijke Persdienst) - kranten voorkwam: 'Ethergolven'. Het was in die rubriek dat in voornoemde maand de discussie over muziekkeuze werd aangehaald. Het waren vooral ingezonden brieven waaruit bleek dat een deel van de luisteraars niet langer tevreden was met datgene op de radio werd voorgeschoteld: 'Die radio-uitzendingen, daar is tegenwoordig niets meer aan. Je moet het met een hoorspel of een amusementsavond treffen, maar voor de rest is het elke dag niets anders dan van die sprekers en die dikke muziek.'

En weer een andere schrijver bracht de ontevredenheid op een andere manier: 'Goede radiomuziek kun je tegenwoordig niet meer horen. Het is altijd maar van die hoempamuziek. Kan dat niet een keer veranderen?' Uiteraard werd met 'dikke muziek' het klassieke werk bedoeld en met 'hoempa' de lichte en meer vrolijke deuntjes. Laten we ervan uitgaan dat beide briefschrijvers destijds de beschikking hadden over een radiotoestel waarop vooral Hilversum 1 en Hilversum 2 goed te ontvangen waren. Het is dan logisch te oordelen dat de ene briefschrijver, die alleen maar 'dikke muziek' kon ontvangen het onjuist in zijn brief weerlegde, evenals de persoon die alleen maar 'hoempa' muziek op de radio hoorde voorbij komen. Natuurlijk was ook toen er een variatie in programma- en dus ook muziekaanbod. Duidelijk werd wel dat de eerste niet van klassieke- en de tweede niet van het lichte genre hield.

Programma voor morgen

Hilversum I, 402 m. KRO: 7.00 Nws 7.10 Gram 7.15 Gewijde muz 7.45 Morgengebed en liturg kal 8.00 Nws en weerber 8.15 Gram 8.50 V d vrouw (om 9.35—9.45 Waterst) 10.00 V d kleuters 10.15 Gram 10.30 Ben je zestig? 11.00 V d zieken 11.45 Gram 12.00 Middagklok-noodklok 12.03 Gram 12.30 Land- en tuinbouwmeded 12.33 Gram 12.55 Zonnewijzer 13.00 Nws en kath nws 13.20 Gram 13.25 Idem 14.00 V d jeugd 14.20 Engelse les 14.40 Boekbespr 14.50 Gram 14.55 Fanfare ork 15.15 Kroniek van letteren en kunsten 15.40 Lichte muz 16.40 V d jeugd 16.50 De schoonheid van het Gregoriaans 17.20 De springplank 17.40 Gram 17.45 Pianospel.
18.00 Journalistiek wekoverz 18.10 Gram 18.15 Parl overz 18.25 Strijkork 18.45 Vragenbeantw 19.00 Nws 19.15 Commentaar op het nws 19.15 Brabant's ork en solist 20.10 Lichtbaken, caus 20.25 Act 20.40 Gevar progr 22.10 Amus muz 22.35 Wij luiden de zondag in. Aansluitend: Avondgebed en liturg kal 23.00 Nws 23.15 Nws in Esperanto 23.22—24.00 Gram.

Hilversum II, 298 m. VARA: 7.00 Nws 7.10 Gym 7.20 Gram 8.00 Nws 8.18 Gram 9.00 V. d vrouw. VPRO: 10.00 Tijdelijk uitgeschakeld, caus 10.05 Morgenwijding. VARA: 10.20 Strijksextet 10.50 Buitenl wekoverz 11.05 Annemarieke, hoorspel met muz 11.35 Gram 12.00 Orgel en zang 12.30 Land- en tuinbouwmeded 12.33 Dansmuz 13.00 Nws 13.15 VARA-Varia 13.20 Accordeonmuz 13.45 Sportpraatje 14.00 V d jeugd 14.35 Gram 15.00 Boekbespr 15.20 Koorzang 15.35 Noord-Gronings progr 16.00 Radiophilharm ork en soliste 16.35 Weekend perspectief, caus 17.10 Dansmuz 17.30 Act.
18.00 Nws en comm 18.20 Lichte muz 18.45 Regeeringsuitz.: Atlantisch Allerlei. Een en ander over de 15 landen, aangesloten bij het Atlantisch Pact 19.00 Artistieke staalkaart. VPRO: 19.30 Passepartout, caus 19.40 Godsdienst voorheen en hans, caus 19.55 Deze week, caus. VARA: 20.00 Nws 20.05 Gevar progr 21.45 Klaver Vier 22.15 socialistisch comm 22.30 Lichte muz 23.00 Nws 23.15—24.00 Gram.

Televisieprogramma's. NCRV: 17.00—17.30 V d ind. KRO: 20.00 Journ en weerover 20.15 Quizprogr 20.30 Gevar progr. NTS: 22.10—23.00 Eurovisie: Sportrep uit Parijs.

In deze tijd, met een overaanbod aan radiostations of andere vormen van muziekaanbod, is het snel schakelen naar iets anders als het gebodene niet bevalt. Maar in 1957 was het anders. Hoe reageerde de samensteller van de rubriek 'ethergolven' destijds op de twee ingezonden brieven? 'U, die dikke muziek niet verstaat, niet kunt volgen, zou de hele dag door, wanneer gij uw toestel ook inschakelt, vrolijke deuntjes willen horen en van dat gezellig-populaire, dat u kunt meezingen of -fluiten. Geen sprekers, geen uitzendingen over 'dit of dat', neen alleen gezelligheid. Maar de vraag is of U ook werkelijk altijd in de stemming bent, dit alles aan te horen. Ach, natuurlijk niet. Er moet bij U thuis ook wel eens tijd zijn voor ernstige praat en voor geestelijke dingen.'

Vervolgens werd de briefschrijver duidelijk gemaakt dat deze niet de enige was die naar de radio in Nederland zat te luisteren en tevens geadviseerd toch maar eens iets van klassieke muziek uit te

gaan proberen. Daarbij niet de keuze te leggen bij werken van Ravel of Hindemith, maar kleinere stapjes te nemen naar composities van Haydn, Beethoven en Mozart. 'Gaat U er eens met aandacht voor zitten en probeert U ook eens echt te luisteren naar wat U 'dikke muziek' noemt.'

En ook de schrijver die zich anti 'hoempa' muziek uitte werd op een eerlijke manier gewezen op het feit dat er een variatie aan programma's was, die men niet diende te ontwijken: 'En dan u, meneer mopperaar op de 'hoempa'. Hebt U echt bij U ontbijt Beethoven al nodig? Kunt U zich niet scheren zonder Debussy? Kunt ge werkelijk avond aan avond van acht tot twaalf met groot genot klassieke of moderne meesters beluisteren? Laat in de tijden dat U ook géén radio wil beluisteren, de anderen, die zomaar van vrolijkheid houden, dan ook hun genoeg.' Afsluitend merkte de samensteller van de rubriek op: 'En nu, voor vandaag genoeg, maar morgen de rest.'

Speurende door de diverse radiobodes, zoals de omroepgidsen toen door het leven ging, ontdekte ik dat op de avond van de publicatie van de ingezonden brieven via de KRO het toneelstuk 'Pepote, kind van de straat' als hoorspel werd uitgezonden, waarna ondermeer een pianovoordracht van Glyn Townley was te beluisteren. Een totaal overzicht van zaterdag 19 oktober 1957, als het om de radiobeluistering in Nederland ging, treft U hierbij aan.

Maar de rest, zoals eerder gememoreerd, kwam niet de dag erna maar op maandag 21 oktober, toen nog even dieper in werd gegaan op het item: 'smaken verschillen'. Want ook toen waren er meningen. Zo schreef iemand dat de omroepverenigingen, die liedjeszangers als Eddy Christiani voor de microfoon haalden, omdat de goede gemeente het goed vond, hun opbouwende - ethische - taak bepaald voorbij gingen. Dezelfde briefschrijver vond dat er een ander euvel bestond, namelijk het brengen van domme, sentimentele, altijd op hetzelfde neerkomende liefdesliedjes, waarin nog altijd hart rijmde op smart en ogenblauw op ik hou van jou. De briefschrijver eindigde zijn

pleidooi met 'Hiervan wordt een mens voornamelijk zeeziek'. Het lijkt dat deze persoon een vooruitziende blik had en droomde ooit een radiostation te kunnen horen die vrijheid en blijheid bovenaan had staan, terwijl het uitzendend vanuit de vrije internationale wateren, echte radio zou gaan brengen.